

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עזריאל 43 ב"ב.

בשעה 22:00

בית נאמן

מוצאי שבת פרשת קרח, כ"ט בסיון תשפ"ג

נושאי השיעור:

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או בליקו בית נאמן:
079-9270505

- א. מדיני שילוח הקן. ב. הגאון רבי שלמה דאנה זצ"ל. ג. דוגמאות ללימוד רשי" בעיון. ד. מורי רבי אליהו גז צ"ל. ה. ספר משמרות כהונה. ו. העישון הורס את הגוף והנפש. ז. האדמו"ר הקדוש רבי מנחם מנדל שניאורסון מליובאוויטש זצ"ל. ח. חידושים מתוקים בענין פ"ר דינים.

"יונה מה תהגי ומה תהמי"

א. התקשר אלי תלמיד חכם אחד ואמר לי שעכשיו בעונה זו יש כמה קנים של יונים במדברות, ביערות ובבתים [ועיין רשב"ם ב"ב דף פ' ע"א]. ולכן כדאי לדבר על שילוח הקן. והנה גם הפיוט הזה "יונה מה תהגי ומה תהמי" [של רבי יהודה הלוי, ששר הפייטן ר' כפיר פרטוש הי"ן] מדבר על יונים. והפיוט הזה יש לו סיפור יפה. הרב עובדיה ע"ה היה לו מקום קבוע בבית הכנסת, ופעם אחת באה יונה אחת וישבה במקום שלו. הרב עוד לא הגיע, וגרשו אותה. והיא חוזרת עוד פעם, וגרשו אותה. והיא עוד פעם חוזרת. כשברא הרב, אמרו לו: הרב, יש פה יונה. לקח אותה הרב בידו, והתחיל לשיר לה: "יונה מה תהגי ומה תהמי, חגיגי חגי ונדרך שלמי, יען כי אני ה' ואתם עמי". שמעה ושמעה והלכה, זהו. חכתה לשיר הזה... אולי זו נשמה של איזה צדיק שבראש. וישראל נמשלו ליונה (שבת דף מ"ט ע"א). והחידוש הגדול בשילוח הקן, שרק אם אדם רואה את זה ברחוב או במקום שאינו שלו, ישלח. אבל אם הקן נמצא בבית שלו, לא הפסוק אמר "כי יקרא" (דברים כ"ב, ו') - דרך מקרה, פרט למזומן (חולין דף קל"ט ע"ב).

מצות שילוח הקן

ב. אבל האם מצוה לאדם ללכת לחפש קן או לא? יש טוענים שכן, וזו מצוה, ויש אומרים שזה לא מצוה. יותר מזה, בימינו אין לנו מה לעשות בהם, כתוב: "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך" (שם ז) הבנים האלה זה האפרוחים והביצים הקטנים, אבל אין לנו מה לעשות בהם, מי יאכל אותם?! בתנוס היו אוכלים אותם פעם בשנה, ביום חמישי של פרשת יתרו עושים "סעודת יתרו" ומביאים יונים. כל השוק מלא יונים קטנטנים כאלה. ואבא ע"ה אומר שעוברים בזה משום כל תשחית, למה? כי היונה הזאת אין בה בשר ואין בה כלום, כולה עצמות, מי אוכל אותה? סתם לשחוט אותה ולזרוק אותה? בשביל מה? לכן זה כל תשחית. והוא אומר שככה כתוב בספר משכנות הרועים, חיפשי בו, יש לי מפתח לכל הסימנים של משכנות הרועים [ונדפס בספר "מגנזי חכמי תונס"] ואין שם הדבר הזה! אולי משהו ימצא [איזה

1. פעם גם כן אבא אמר שביום שני וחמישי לא אומרים "ויעמוד מליץ טוב לצדקו הוא יגיד ישרו". כי מי אמר שאנחנו ישרים? אלא אומרים "הוא יליץ בעדנו". והייתה לי קושיא עליו, כי בגמרא בשבת (דף ל"ב ע"א) כתוב שאפילו יש אחד ממיליון שמלמד זכות על בן אדם אפשר לומר על זה "הוא יגיד ישרו". כתוב: "אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם יושרו, ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר" (איוב ל"ג, כ"ג-כ"ד). אפילו יש בו אחד מני אלף - מאלף מלאכים יש רק אחד שמלמד עליו זכות. ולפי דעת יש אומרים שם, אותו אחד שמלמד זכות יש בו תתקצ"ט צדדים לחובה, ויש בו חלק אחד לזכות, ואפילו הכי זה נקרא "מצאתי כופר". זאת אומרת אחד ממיליון צדדים לטובתו. רשי" שם אמר איזה לימוד [ש"אחד מני אלף] קאי על המלאך ועל המליצה, כלומר שהמלאך הוא אחד מאלף מלאכים, וגם מליצתו היא רק אחד מני אלף]. אבל הרב אור החיים בספרו חפץ ה' (בשבת שם) אמר שהלימוד הוא ממה שכתוב "אם יש עליו מליץ אחד מני אלף" לא אמר מאלף. אלא "מני אלף". כלומר גם האלף הזה

חכם שכתב] מדוע לא כדאי לשחוט יונים בימינו. יש לנו תרגולים ויש לנו עופות טובים, בשביל מה צריכים את זה?²!

אם חובה לשלח ואם חובה לקחת הבנים

ג. מעולם לא מברכים על שילוח הקן. הפוסקים לא הזכירו את זה. ולמה באמת לא מברכים עליו "וציוונו לשלח את הקן"? יש שאלה, אם אני לא רוצה לא לשלח ולא לקחת כלום, אני רואה קן, ואני אומר לו "שלום עליכם" ואני הולך, אני עושה עבירה או לא? הפסוק אמר "ואת הבנים תקח לך" יש אומרים "שלח תשלח את האם, ואת הבנים - אם אתה רוצה לקחת - תקח". ויש אומרים לא, מצוה לקחת את הבנים. הרב עובדיה ע"ה יש לו תשובה ארוכה מאד (בשור"ת יביע אומר חלק עשירי יורה דעה סימן ל"ב), אחרי אריכות רבה מאד [אם היא מצוה חיובית, ואם צריך לקחת את הבנים כשמקיים המצוה], אמר טוב לקחת את הבנים. והוא יודע שאם לוקחים את הבנים אף אחד לא אוכל אותם, אף אחד לא לוקח אותם. מי יאכל יונים? אולי בסעודת יתרו לתוניסאים בלבד³... אבל יש בזוהר (עי' בתיקוני הזוהר, שתיאתה, דף י"ט ע"א, מביא אותו שם) שכאשר אתה לוקח את הבנים, והאם מסכנה פורחת ובורחת, מתחילה לצעוק על הילדים שלה, אז נעשה סנגוריה גדולה למעלה. פעם הרב עובדיה עשה שילוח הקן והתחיל לבכות, שאלו אותו: למה אתה בוכה? על מה אתה בוכה? על האם או על הבנים? אלא הוא נזכר בזוהר הזה שאומר שזה מעורר רחמים על ישראל⁴.

יש בו חלק קטן מאד. אם כן, וכי יתכן שאין לנו זכות קטנה כזאת של אחד ממיליון? אבל אבא אומר את זה בשם פלא יועץ, חיפשי בפלא יועץ שלש פעמים ולא מצאתי. אחרי שנים מצאתי את זה בספרו חסד לאלפים (ס' נ' אות ט') זה אותו המחבר. והמקור שלו הוא מחמדת ימים (וחמדת ימים יש בו דברים טובים, ויש בו דברים לא כל כך), אז המקור הוא משם, וזה מחסד לאלפים, ואבא אמר פלא יועץ, כי זה אותו המחבר.

2. בסעודת יתרו בתנוס כולם היו רודפים אחרי היונים, ואבא אומר לא קונים יונים, אבל הביא לנו את כל האוכלים הטובים שבעולם, עד שאחרי סעודת יתרו אי אפשר לזוז... אוכל כל כך משמין ומתוק. פעם אחת ראיתי את עצמי שאני לא יכול לישון בגלל השומן שבאוכל הזה, אז מצאתי איזה ספר בספריה - ספר המידות של רבי נחמן מברסלב, ויש בו הערות מחכם אחד וגילויי מקורות מחכם שני, והחכם השני מגלה מקורות מיוחדים במינם, לא ראיתי ספר כזה בעולם. למשל, אם הזקן כועס עליך ואתה סובל את כעסו על ידי זה תזכה ליראה (מערכת יראה אות ב'), הוא כותב שמקורו ממה שנאמר (איוב ו', ד') "כי חצי שד-י עמדי, אשר חמתם שותה רוח". חצי שם שד-י (314) זה זקן (157). בעצמו כיוון להם. לא יכולתי לישון עד שקראתי וקראתי, ומאז אני מדי פעם מסתכל על ספר המידות. ספר המידות שלי מלא הגהות - תיקוני לשון. אני זוכר את סעודת יתרו היא. אבל מעולם לא הבאנו יונים הביתה, מי שיכול למצוא באיזה ספר שלא לאכול יונים תבוא עליו ברכה, היום יש לנו מחשב - יכול להביא הכל.

3. אפילו בישיבה כאן לא עושים את זה, לא עושים סעודת יתרו, עושים אוכל רגיל, רק שרים ושרים וזה הכל.

4. והרב כל כר רגיש. "דמעתו מצויה" (ע"פ מ"ד נ"ט ע"א), כאשר הוא שומע על מישהו

דברי התורה בעלון יהיו לרפואת מרת שולמית ברכה טובה תחילת בת הרבנית אסתר (חיה) לויזה ע"ה.

לע"ג הצדקת אמנו וסבתנו היקרה מרת מצי"אנה בת תיתה ע"ה ת.ג.צ.ב.ה.

לע"ג אבי הישיבה הרה"צ רבי בנימין הכהן בן מברכה זצ"ל.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
19:14	20:31	21:07
19:31	20:33	21:04
19:22	20:35	21:05
19:28	20:31	21:02

דברי רב סעדיה גאון בזה

ד. אבל נראה באמת שאין צריך לקחת את הבנים. למה? מצאתי את זה מפורש בספר יסוד מורא של הרב אבן עזרא. כותב שם (שער ט' אות ב') שלקחת הבנים אינה מצוה, רק רשות. והלשון נראה שהוא לקוח מרב סעדיה גאון. וראיה לדבר, שהפסוק לא אמר "קח את הבנים", אלא "לא תקח האם על הבנים, שלח תשלח את האם - ואת הבנים תקח לך". ונפקא מינה בימינו שכשאנשים לוקחים, אפילו יעזבו את הבנים אחר כך, האם לא תחזור. היא מרגישה שמישהו נגע באפרוחים שלה, היא לא תחזור אליהם, וילכו לאיבוד. לכן ישנה דרך פשוטה לכולי עלמא - לא לנגוע בהם. יש אומרים שצריך לנגוע בהם, אבל לא חובה, אפשר לקחת אותם בניילון או במשהו, ותזיז אותם. וכשתבוא האמא ותרית, תרגיש שאף אחד לא נגע. ואז תשב עליהם ויגדלו בנים ובני בנים. אז "לא תקח האם על הבנים", קיימת. "ואת הבנים תקח לך", בשביל מה? אתה לא עושה בהם כלום.⁵

רבי שלמה דאנה זצ"ל

ה. השבוע יש לנו פטירה של הגאון רבי שלמה דאנה, זה רבו של הרב שלי [רבי אליהו גז], היה רב שלימד אותנו עיון מיוחד בגמרא⁶. איך לומדים עיון. היום לא יודעים מה זה עיון, חושבים: אתם סתם התוניסאים מתפארים בעיון. מה זה עיון? **עיון זה שכל מלה ומלה שכתובה בגמרא וברשי"י ובתוספות או אפילו במקרא, יש לה כונה וסיבה.** רש"י לא יכתוב סתם, רש"י כותב כי הוקשה לו קושיא. אז היו שואלים אותנו: מה הוקשה לרש"י? והיינו **קופצים על הספסלים** שהרב ישמע אותנו... והרב אומר: בסדר, בסדר, ראיני אותך... מה יש לך? ואומר: הפירוש של רש"י כך וכך. אם זכיתי ופירשתי טוב - "בן פורת יוסף". ואם לא - עוד אבן ועוד אבן ועוד אבן.

דוגמא ללימוד רש"י בעיון

ו. אביא לכם דוגמא איך לומדים רש"י בשיטה של העיון. יש בגמרא במציעא (דף כ"ז ע"א): אמר רבא מאי שנא דכתב רחמנא שור ושה חמור ושמלה - למה כתב ארבעה אלה לגבי השבת אבדה? למה כתב את כולם, יכתוב רק אחד

שהבן שלו הלך בשבי - מתחיל לבכות. ראה את רבי יוסף זליכה זצ"ל בסוף ימיו כשאל היה יכול לדבר מלה - התחיל לבכות. **כל דבר הוא מתחיל לבכות. והבני שלו עושה משהו אדיר.** פעם אחת בא לברך את אשתי כשהייתה בבית חולים, והיה שם יהודי אחר - קצין בצבא - בחדר אחר, ראה אותו אמר: הרב עובדיה, הרב עובדיה, הרב עובדיה. אמר לו: מה אתה רוצה? אמר לו: אני חולה, תברך אותי. הרב נכנס אליו וברך אותו. ואשתו באה למחרת וספרה שבעלה כמה לילות לא יכול לישון, מרוב כאבים ויסורים, אתמול אחרי שהרב בירך אותו - ישן שינת ישרים. "תמות נפשי מות ישרים" (במדבר כ"ג, י"ג)... למה? כי הברכה של הרב מכל הלב. **נדירים אנשים כאלה בימינו, שהם צדיקים, והם חכמים, והם למדנים, וכשהם מברכים, הם מברכים מכל הלב. ברכה מכל הלב חשובה מאד.** אז כשהרב עשה שילוח הקן, התחיל להתרגש.

5. הגמרא (חולין דף ק"מ ע"א) למדה שעוף טהור שרובץ על ביצים של עוף טמא, לא צריך לשלח. "את הבנים תקח לך" - לך ולא לכלבך, אם זה [ביצים של] עוף טמא, הכל הולך לכלבים אז אל תיקח, אל תעשה את זה. אם כן הוא הדין גם כן כשאתה לא מתכוון לקחת את הבנים. בזמן התורה לא היו מצויים תרנגולים, יש משהו שכתב שרק בימי בית שני נתגלה התרנגול, שנאמר "או מי נתן לשכוי בינה" (איוב ל"ח, ל"ו). אבל אדרבה, "לשכוי בינה" זה בית שני? [הרי הפסוק נכתב לפני כן]. אז אמר "לשכוי" בפסוק הכוונה היא אחרת. הרא"ש כתב (ברכות פ"ט סי' כ"ג) על הפסוק: "מי שת בטוחות חכמה או מי נתן לשכוי בינה", השכוי זה הלב של האדם, טוחות זה הכליות, ומי נתן לשכוי בינה? זה הלב של האדם. ולמה נקרא שכוי? שהוא שוכה, אדם מרגיש בבוקר שזו עשה של הבוקר. מי שנמצא בבית חשון, הוא מרגיש שזה בוקר. אבל רוב העולם מפרשים שכוי זה תרנגול, וככה הגמרא אומרת בראש השנה (דף כ"ו ע"א), אבל זה לא אומר שבזמן התורה הוא היה מצוי בכל מקום, זה נדיר מאד. פעם אחת מופיע בתנ"ך השכוי - התרנגול הזה (איוב שם). **ולכן התורה לא מביאה לנו שום קרבן בתרנגולים.** למה לא? הרי הם טובים מאד, אלא שלא היו מצויים תרנגולים, רק תורים ובני יונה. ותורים ובני יונה אין בהם מספיק אוכל, "לא תקח האם על הבנים", "את הבנים תקח לך" כי היו אוכלים אותם [זה מה שהיה]. אבל היום שיש לנו כל מיני עופות כשרים למהדרין - גמרט, אין לנו בעיה בבנים, אין לנו בשביל מה לקחת אותם. תקח לך ולזרוק אותם?! לא. לכן אדם שרוצה לקיים מצוות שילוח הקן לא יגע בבנים [בידין], לא יגע באפרוחים ולא בביצים, אחר כך אמם לא תחזור אליהם וילכו לאיבוד לגמרי. אלא יעטוף אותם באיזה דבר, ישים איזה משהו שהוא חוצץ בין ידו ובין היונים הקטנים, וילך.

6. ואני זוכר עד עכשיו כשלמדנו [אצלו] את הדף הראשון של הגמרא במסכת ברכות, ואמר לנו "מעשה ובאו בניו מבית המשתה" - בניו של מי? של רבן גמליאל. מאיפה אתה יודע? חיפשת, וזה לא כתוב ברש"י... לא פשוט, [רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר, מעשה ובאו בניו -] הבנים של החכם הנזכר לאחרונה, זה רבן גמליאל. והיה קורא את הגמרא במבנייה כל כך יפה ומסורתית של כמה דורות, והוא לימד אותנו מה זה עיון.

ונלמד ממנו לשאר. והגמרא עונה: "צריכי, דאי כתב רחמנא שמלה, הוה אמינא בסימנים דגופה. אבל חמור בסימנים דאוכף לא, כתב רחמנא חמור דאפילו בסימני אוכף" - אם אחד מצא חמור של מישהו ואין לו סימנים, רק סימנים באוכף שעליו (אוכף זה כמו מרדעת שעושים על החמור), והוא נתן סימן באוכף, הייתי אומר שזה לא מועיל, שמלה יש לה סימנים בגופה, אבל חמור שיש לו סימנים באוכף, זה לא בסדר, צריך רק סימנים בגופו. כתב רחמנא חמור דאפילו בסימני אוכף, ורש"י **כותב** (ד"ה כתב) "כתב רחמנא חמור. קרא יתירה לדרשה". מה רוצה רש"י? היה חכם גדול שהיה בא כל שנה מאמריקה לבחון את התלמידים, (זה סיפור משנת תשכ"ב, לפני ששים ואחת שנים), שאלו אותו ולא ידע לענות, התחיל לפלפל ולפלפל, ובסוף אמר לנו פירוש חסידי⁷... אבל מה כוונת רש"י? לא ידע לפרש. הקושיא של רש"י פשוטה מאד. הגמרא אומרת שהחמור אפילו בסימני אוכף מחזירים אותו. ורש"י **הוקשה לו, אולי גם חמור מחזירים דוקא בסימני גופו, איך אתה יודע בסימני אוכף?** החמור הזה יש לו איזה בטן לבנה או שחורה זה הסימן⁸. איך תדע שהתורה מדברת בסימני אוכף, אולי החמור הזה יש לו סימן בגופו? אז רש"י **אמר נכון שאתה יכול לדחות את זה. אבל זה "קרא יתירה" - אם הפסוק מדבר בסימני גופו, תלמד את זה משמלה, למה צריך לכתוב את החמור? אלא מוכרח שהחמור הזה נכתב ללמדנו אפילו בסימני אוכף.** זה פשט פשוט. כל מי שאינו יודע את רש"י הזה למה כתב ככה, הוא לא מבין כלום! רק קורא וקורא וקורא⁹.

עוד דוגמא ללימוד רש"י בעיון

ז. והיה עוד מקור אחר שחכם גדול נתקשה בו, במסכת ביצה בדפים האחרונים (דף ל"ח ע"ב). הגמרא שם אומרת: אדם שנתערב לו קב של חבירו בתוך תשעה קבין שלו, אם נאמר שהולכים אחר הרוב, וכי יאכל הלה וחדיו? - יאכל זה את כל העשרה קבין וישמת. רש"י אומר: "וחדיו. וישמח בדבר שלא עמל בו". למה רש"י כתב את זה? ישמח, מה השאלה למה שמח¹⁰? אבל אבא ע"ה מספר **בשם רבן [מרן רבי רחמים חי חויתה כהן זצ"ל]**, שהוא שאל אותם: מה רוצה רש"י "דבר שלא עמל בו"? התחילו להתפלפל. אמר להם: **כוונת רש"י פשוטה מאד, על מה אתה שמח? יש לך תשעה קבין שלך, על קב אחד שנוסף לך אתה שמח? מה השמחה?! "ולשמחה מה זה עושה"** (קהלת ב', ב'). לכן רש"י אמר: אתה יודע למה הוא שמח? **כי הוא לא טרח בו.** התשעה טרח בהם, אז זה שלו, "כל עמל האדם לפיהו" (קהלת ו', ז), הוא עמל וטרח. אבל הקב הזה שנוסף לו והתבטל ברוב, הוא שמח בו. זה הפשט הפשוט. וראיתי שהגאון בעל תורה **תמימה בשלושה מקומות** (ומהם בספר מקור ברוך ח"א דף תל"ז ע"ב) מביא את רש"י הזה ומפלפל בו. אמר רש"י בא לומר שעיקר שמחת האדם ותענוגו, הוא רק בדבר שלא עמל בו. וזה לא ככה. כתב את זה בשלושה מקומות¹¹, ולא הבין

7. מה הפירוש החסידי? רבא אומר שם "חמור דבור לרבי יהודה, ושה דאבדה לדברי הכל קשיא". אמר מה זה "שה דאבדה"? אדם מאבד זמנו בתוהו כתוב (תהלים קי"ט קע"ו): "תעיתי כשה אובד בקש עבדך". זה שה דאבדה, מכל מקום קשיא - מה אתה מאבד את הזמן שלך... הוא אמר את זה מכל הלב.
8. יש בגמרא דבר כזה בגיטין (דף מ"ה ע"א) אביי אירכס ליה חמרא, היה לו חמור שנאבד לו, ומצאו את החמור שלו, אז הוא שלח להם: זה החמור שלי, וסימן לדבר שהבטן שלו לבנה. אמרו לו: אלולוי שאתה אביי - אדם צדיק וישר, לא היינו מחזירים לך את החמור. כל החמורים בטנם לבנה, מה זה? אם אתה אומר בטנו ירוקה או צהובה אולי, אבל בטן לבנה יש לכל החמורים.
9. פעם למד אצלי הנכד שיהיה בריא, אמרתי לו: מה הוקשה לרש"י? אמר לי: לא הוקשה לו כלום... פעם למדו בחורים סוגיא אחרת אצל אבא בכסא רחמים בתוניס, אמר להם: מה הוקשה לרש"י? אמרו לו: רבי, רש"י רוצה סוכריה, אז הוא כתב משהו. סתם אמרו את זה כבדיחה. מה סוכריה? הוקשה לו קושיא ואתם לא יודעים!
10. פעם אחת אמר לי משהו (ראה אותי אחרי שיצאתי מבית החולים): "אני שמח" [בש"ן] שמאלית שנשמעת כצד"י, צמחת? אתה צמח מן הגינה או מן השדה?... מה "צמח" תגיד "שמח" השי"ן ש"ן, לא צד"י, אבל הם לא יודעים. העולם לא יודע כלום.
11. יש לו כמה ספרים, כמו: תוספת ברכה, תורה תמימה, וברוך שאמר. מה זה ברוך שאמר? שמו רבי ברוך. הוא היה תלמיד חכם גדול, והיה אוהב גם חכמות. בילדותו חיבר ספר ללמד "קונטאבל". מה זה "קונטאבל"? אדם שהוא רואה חשבון, הוא למד לבד מתוך ספרים וכתב ספר! (והספר הזה כנראה לא נדפס). הוא היה מנהל בנק בעיר פינסק, והנה הגיע ראש העיר של פינסק ורצה את המנהל של הבנק. אמרו לו: המנהל של הבנק תלמיד חכם, עכשיו נמצא בשיעור. שאל: איזה שיעור? אמרו לו: לומד גמרא. שאל אותם: מתי יבוא? אמרו לו: עוד שעה-שעתיים. חיכה לו עד שבא, אמר לו: אנחנו צריכים הלוואה, המדינה שלו - פינסק - צריכה הלוואה בשביל לעשות מסילת הברזל, אז אולי נתן לנו הלוואה. אמר להם: לא מצאתם בכל העיר רק אותי? אמרו לו: אנחנו יודעים שאתה אדם ישר, יודעים שאפשר לסמוך עליך. נתן חתימה שלו, ונתנו להם את הלוואה ושילמו אותה.

מוסר את עצמו על התלמידים! כשהגיע לסוגית תגרי לוד בבבא מציעא דף נ' היה נלחם ממש להסביר לנו את הדברים!¹²

כי"ה[ו]

יב. אז רבי שלמה דאנה חי ששים ושלוש שנים, ובזמנו לא היה לימוד כמו שיש היום. כל אחד היה לוקח כמה ילדים, מלמד אותם מה שהוא מגיע. אבל היה את האליאנס, 'אליאנס' האלה הגיעו מצרפת, ואמרו: אנחנו רוצים לעשות כ"ח. מה זה כ"ח? כל ישראל חברים. שכולם ילמדו מלאכה ופרנסה וכו' וכו', באו רבנים ואמרו שזה טוב שיהיה להם פרנסה. למה לא? אבל אחר כך ראו שהמורים של האליאנס היו רחוקים מאד מאד. בתחילה עשו אתם הסכם שרק שעה אחת ביום ילמדו צרפתי, וכל היום גמרא. לאט לאט התהפך הדבר, עד שנעשה שעה אחת גמרא - וגם זה רשות! - וכל היום כולו צרפתי. ואז באו משם תלמידים שיצאו מחללי שבת ופתחו חנויות בשבת. [ורבי שלמה דאנה באותו זמן פתח ישיבה ולימד בה בחורים רק תורה]. לפני כן בתונס, כל הבנקים היו סגורים בשבת. ובאו לשם הצרפתים והתפלאו: מה קרה לכם? זו מדינה יהודית? עשרת השבטים? זו מלכות תונס, א"כ למה אתם סוגרים בשבת? אמרו להם: כי רק יהודים מבינים בחשבון, אחרים לא יודעים, א"כ מה נעשה? הבנק יהיה בלי יהודים? אי אפשר. היו אומרים משפט (ועד היום הזה יודעים אותו): "שוק בלי יהודים - כמשפט בלי עדים" - שוק שאין שם יהודים זה כמו בית משפט שאין בו עדים, זה לא שווה כלום. היהודים היו מנהלים את כל הבנקים, ואז בא ה'אליאנס' ולימד אותם צרפתי והכל, ומאז לאט לאט התחילו לבעוט רחמנא ליצלן. משפחה אחת (ממשפחת "שלמה") פתחה חנות בשבת, ואחריו עוד אחד פתח, ועוד אחד ועוד אחד, עד שבליל שבת היינו רואים את כל החנויות שמוכרים עוגיות ופטיפור וכל מיני דברים פתוחים בשבת בריש גלי. וכולם יודעים שזה כשר בהשגחת הרבנות, מה אתם מוכרים בשבת? אבל היו עושים ככה. ולרבנים לא היה כח לומר שמי שפותח בליל שבת צריך לקחת ממנו את התעודה. כאן בארץ ישראל לפחות אתה יודע שאם כתוב שזה "כשר", סימן שזה סגור בשבת, אבל שם בתונס לא היה דבר כזה. דבר אחד נשמר, שגירושין ונישואין היו רק על פי ההלכה, אבל אחר כך בא בורגיבה והרס גם את זה¹³. וכל מי שגירש חייב לעשות גירושין ע"פ החק. ואם לאו - הגט בטל ומבוטל.

ספר משמרות כהונה

יג. ורבי שלמה דאנה היה תלמידו של המשמרות כהונה. משמרות כהונה היה מפורסם מאד בג'בא, העיון שלו מספר אחד, מי שלא מבין משמרות כהונה, סימן שלא הבין את הסוגיה. ובישיבה כאן, באו ומכרו את המשמרות כהונה (רק צלמו אותו, לא היה אז את המהדורה חדשה שעשה אותה רבי ישראל כהן), ופעם בא רב אשכנזי ואמר אני רוצה לראות מה יש לכם. הראו לו את המשמרות כהונה, הוא עיין בו ואמר "זו שפת חידות", הוא מדבר באידיש אני לא מבין אותו. אבל אתה מבין אידיש... אידיש שלי אני מבין, אבל אידיש של התוניסאים אני לא מבין... אמרו לו: גיתן לך ספר אחר, הביאו לו ספר "שלמי תודה" של רבי שלמה דאנה. עיין בו ואמר: זה ספר! יש לו עיון חזק ודברים ברורים¹⁴. אמרו לו: אתה יודע תלמידו של מי הוא היה? הוא היה תלמידו של המשמרות כהונה... אמר: לא ידעתי, תביא גם משמרות כהונה. עכשיו נעייין ונשבור את הראש כדי להבין אותו...

העישון הורס את הגוף והנפש

יד. המשמרות כהונה נפטר בשנת תרכ"ה, ורבי שלמה דאנה היה אז בן 15.

12. בגמרא שם כתוב: "תפשוט הא דבעי", אז הוא פגש את אבא ואמר לו: "כל התלמידים וגם בנך - בתפשוט עשו בה תפשוט"... אבל לא עשיתי תפשוט, לפי הגיל שלי, טוב מאד שהבנתי אפילו פשוט גמרא. אבל ככה היו חריפים, התוניסאים היו חריפים, אדם שלא מבין את הפשוט אוכלים אותו... מה נעשה להם?!

13. קיבלתי חוברת "אוצרות" של יהדות תוניסיה, ואומר שם שהיו בתונס בזמן האחרון ששים ושבעה בתי כנסת(!!), והיו שם גם דיינים. ובכל בית כנסת היה בו דיין אחד או שניים או שלושה לפי ההרכב, ומה היו עושים הדיינים? כל מי שצריך שבועה משבעים אותו, ולפני השבועה צריך ליטול דיו. וכל דיין היה רואה בצהריים בשעה שסוגרים את בית הדין, אם הכד של המים היה נגמר, סימן שבאו היום הרבה "קליינים". וכך כל אחד מקנא בחברו, לפלוני באו הרבה בעלי דין, ואילו אלי באו רק שנים שלושה, חבל... אבל אחר כך הכל התבטל, נשאר רק בית דין אחד, וגם הוא התבטל ביום ו' בתשרי תשי"ח. (ובכל זאת אבא לא היה יכול לעזוב את תונס, כי הוא גדל שם וראה את הלימוד שם. אבל אדרבא, תבוא ותביא את הלימוד שלך לארץ ישראל).

14. אוצר מפרשי התלמוד מזכירים כל פעם את הספרים האלה, משמרות כהונה ושלמי תודה ותפארת בחורים, את כולם. עם אחד אנחנו! מה הטירוף הזה שכל אחד ואחד יש לו אף גבוה? לא ככה.

את רש"י הזה. לא הבין. צריכים ללמוד רש"י בעיון. תשאל את התלמיד: מה הוקשה לרש"י? למה כתב את זה? אם הוא יודע - אז הוא מעיין. ואם הוא לא יודע - אז הוא כאחד המעיינים... לא ככה! צריך לעיין טוב.

עוד דוגמא לזה בפירוש רש"י בחומש

ח. בהרבה מקומות יש לנו דוגמאות בזה. נאמר עוד דוגמא שלישי ברש"י בחומש. כתוב בפרשת נח (בראשית ז, כב): "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו". ורש"י אומר: "נשמת רוח חיים. נשימה של רוח חיים". מה קשה לו? המפרשים אמרו שהוקשה לו, אתה אומר 'נשמת רוח', משמע שזה בן אדם, וכתוב אחר כך "מכל אשר בחרבה" זה כולל גם בעלי חיים. וככה כתוב אחר כך - "מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים, וימחו מן הארץ". למה אתה אומר "נשמת רוח חיים"? לכן רש"י אמר שנשמת רוח חיים זו נשימה. אבל זה לא הפשט, כי אם כן היה רש"י כותב את תחילת הפסוק וסוף הפסוק, אם הוא לא כתב את הסוף, זה לא מה שהוקשה לו.

למה נאמר "נשמת רוח", זו כפילות

ט. אלא רש"י הוקשה לו קושיא פשוטה מאד. למה נאמר "נשמת רוח", זו כפילות, אפשר לומר "נשמת חיים" - "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ז, ז), אפשר לומר "רוח חיים" - "אשר בו רוח חיים" (שם ו, יז). נשמת רוח זה תרתי לטיבותא, למה כתוב ככה? אז אמר רש"י "נשמת" הזאת זה לא נשמה, אלא פירושה נשימה. ורואים את רש"י ככה בתהלים (י"ח, ט"ז) "מגערתך ה' מנשמת רוח אפך", ואותו דבר בשמואל-ב' (כ"ב, ט"ז): "נשמת רוח אפך", שגם שם רש"י מפרש "נשימה". ויש הרבה דוגמאות כאלה. בתורה מצאנו דבר כזה - "ויברא אלקים את האדם בצלמו, בצלם אלקים ברא אותו" (בראשית א, כ"ז). למה כתוב "בצלם אלקים ברא אותו"? "בצלמו" מספיק, אלא אם תאמר רק בצלמו, יש מפרשים שהפכו את הפשט, אומרים לא הכוונה בצלמו של אלקים, אלא הכוונה בדפוס שקבע לו. אבל מה נעשה עם "בצלם אלקים ברא אותו"? זה שולל את הפירושה הזה. והיו עקשנים שאמרו "בצלם - אלקים ברא אותו". רש"י כותב בפירושו על פרקי אבות (פ"ג משנה י"ד) שמי שמפרש בדרך זו "נזרקה בו אפיקורסות", כי הפסוק לא מתכוין ככה. לא "בצלם - אלקים ברא אותו". כי הרי כל דבר ודבר יש לו צלם שלו. ראת פעם חמור שמוליד סוס? לא, כל אחד הטבע שלו. אלא "בצלם אלקים ברא אותו", הכוונה שהאדם נברא בצלם אלקים. ומה זה צלם אלקים? רש"י לא פירש. והרמב"ם אומר (מו"ג ח"א פ"א) שזה השכל והדעת והבחירה שיש לאדם.

חבל על לומד שלא יודע לעיין

י. אם אדם לומד ולא יודע לעיין - חבל עליו. חבל על כל הזמן שמשקיע בשייכות. חבל. פעם שאלו בחורים מישיבה מפורסמת, רש"י כתב (בראשית כ"ז כ"ח): "ויתן לך האלקים. יתן ויחזור ויתן". למה רש"י כתב את זה? אמרו: רש"י אוהב את יעקב אבינו, למה שיתן לו רק פעם אחת? יתן ויחזור ויתן, ויחזור ויתן... אבל וכי רש"י נותן מכיסו?! כתוב "ויתן לך האלקים", אז למה כתב את זה? בא בחור אחד מג'רבא שהוא עובד צורף, ואמר: רש"י הוקשה לו למה כתוב "ויתן" בוי"ו? מתחילים דברים באות וי"ו - "ויתן לך"? צריך לומר "יתן לך". מה זה הוי"ו? לכן רש"י אמר "ויתן", הכוונה יתן ויחזור ויתן. זה הפשט. צריך ללמוד תמיד את הפשט. וזה העיון שפעם כמעט כל הספרים וכל האשכנזים היו מעיינים. כשאומרים "זה בחור תלמיד חכם" הכוונה זה מעיין, או "חצי מעיין", ככה אומרים. אבא כתב עלי [בגיל תשע] לנטורי קרתא (היה מתכתב אתם), אמר "בני פלוני חצי מעיין", גם חצי לא בטוח, "חצי מעיין", בערך... טוב. אבל זה טוב לדעת מה זה עיון.

רבי אליהו גז צ"ל

יא. ורבי שלמה דאנה ע"ה כל התלמידים שלו היו מעיינים. ואני למדתי אצל אחד מתלמידיו - רבי אליהו גז צ"ל שהוא נפטר בתשכ"ז, אחרי מלחמת ששת הימים בן שבעים ואחת. (אז הוא נולד בשנת תרנ"ו ונפטר בתשכ"ז). רבי ניסן פינסון ע"ה הלך לבקר אותו, ואמר לו: לאן כבודו הולך? אמר לו: "אנכי הולך בדרך כל הארץ" (מלכים א' ב, ב), הוא התכוון לומר שהוא עולה לארץ ישראל, אבל לא זכה לעלות, ונפטר בתונס. לקחו אותו לצרפת, ובצרפת אם עוברים חמשים שנה מהפטירה של אדם גדול שורפים את הגופה (לאבא פשוט - 25 שנה). רצו לשרוף, כתבתי להם: אל תעשו ככה, אני זוכר את השיעורים, היה

אז אמרו בפנינו שעל החתימה של הרב ברוך אפשטיין אפשר לסלול כביש! יש לו כמה דברים יפים מאד, יש לו ספר 'מקור ברוך' שמספר בו את תולדות חייו, נקרא 'אוטוביוגרפיה'. (ביוגרפיה זה תולדות חיים, ואוטו זה תולדות שלו). ארבעה כרכים, אם אתה לוקח אחד, אתה לא יכול לישון עד שתגמור אותו, ספר כל כך מתוק, מלא סיפורים וחיידושים.

מבצע תפילין

טז. והאדמו"ר רבי מנחם מנדל מליובאוויטש גרם שמליון איש מניחים תפילין! אנשים שלא ידעו בכלל מה זה תפילין ומה זה שבת ומה זה כלום. לפני מלחמת ששת הימים הוא בירך את החיילים ואמר להם: תזכו לראות בטוב הנגלה והנסתר. הנסתר והנגלה והנגלה והנסתר, ותראו ניצחון גדול מאד. אבל תעשו משהו, מה המשהו? להניח תפילין, ובה תנצחו את האויבים. כתוב (דברים ל"ג, כ): "כלביא שכן וטרף זרוע אף קדקד". ורש"י אומר שזה בני גד שהיו גבורי חיל במלחמה, והיו טורפים זרוע וקדקד, הורגים את האויב ומורידים את הזרוע שלו עם הראש. אבל מה החידוש? מה נפקא מינה? מספיק ראש, אפשר זרוע בלי ראש? אלא הם היו זהירים במצות תפילין, ולא היו עושים הפסק בין תפילין של יד לתפילין של ראש. ובגלל שלא עושים הפסק, לכן זכו שבשעת המכה היו טורפים זרוע וקדקד ביחד. וכמה פעמים היו חיילים שאומרים "התפילין הצילו אותי". היו תפילין על גופו של החייל, וירו בו ולא קרה כלום. איך יכול להיות? מה קרה? אלא שהתפילין היו שם והצילו אותו.

"קרבת אלקים לי טוב"

יז. ואחרי ששת הימים עד אלול תשכ"ז (זאת אומרת: אייר סיון תמוז אב אלול) הספיקו להניח תפילין למאה אלף איש. (היו רושמים אותם). ובאו לאדמו"ר ובישרו אותו שמאה אלף כבר הניחו תפילין, אבל הוא אמר: מה זה מאה אלף? זה מעט, צריך יותר! אמרו לו: טוב, נעשה יותר. ואחר כך המשיכו הרבה עד שהגיעו למליון יהודים שמניחים תפילין! וליהודי המליון עשו לו סעודה גדולה. ושאל: על מה הסעודה הזו? אמרו לו: על זה שאתה היהודי המליון שמניח תפילין. ויש מהם שלא היו שומרים שבת, ועל ידי הנחת תפילין חזרו בתשובה והתחילו לשמור, והכל נעשה בסדר. לא להתיימשך משום יהודי, ולא לומר: זה מחלל שבת, מה אכפת לי אם הוא מניח תפילין או לא? תניח תפילין, וכאשר אתה מניח תפילין אתה מתקרב לקדוש ברוך הוא. אתה מתקרב ואתה מרגיש.

אדם צריך לדעת, אם ילך בדרך טובה יהיה לו כל טוב

יח. היה אחד עשיר גדול שהייתה לו יאכטה¹⁹, ושמע שהרבי הגיע לגיל שבעים ואחת. אז הוא אמר לרבי: אני מברך אותך שהגעת לשבעים ואחת, עד 120 וכו'. אמר לו הרבי: אני מחזיר לך ברכה, אבל אני מבקש ממך משהו, שלחתי לך עכשיו תפילין, ותניח אותם כל יום. אמר לו: אם אתה קונה לי תפילין, אני מוכרח להניח אותם. אבל יש לי בעיה, כי לפעמים אין לי זמן לחזור הביתה, כי כל היום כולו אני בחנות, ולפעמים אני ביאכטה. ואתה הבאת לי תפילין, אז אני שולח לך 1800 דולר, (כי הוא בירר שתפילין עולים 600 דולר), ואני משלם לך עבור שלשה תפילין. עבור תפילין אחד שהבאת לי, ועוד שתיים שתקנה לי, (אתה מכיר את התפילין הכשרים ביותר) בשביל היאכטה ובשביל החנות. הרבי קיבל את הדברים (אולי החזיר לו את הכסף ואולי לא), וקנה לו שני זוגות תפילין, אחד ליאכטה ואחד לחנות. והיהודי הזה התחיל להניח. אם נמצא בבית - מניח בבית, ואם ביאכטה - מניח ביאכטה. והוא היה עשיר מופלג, והיה לו שם גוי אחד שהיה מנהיג את היאכטה, אמר לו: תגיד לי, מה אתה עושה בתפילין האלה ואתה מתפלל ככה וככה? למי אתה מתפלל? בשלמא אני, אין לי כסף, אז אני מתפלל אליך או לעשירים שיתנו לי כסף... אבל אתה הרי לא חסר לך כלום! אמר לו: מה הפירוש לא חסר לי כלום? צריכים עזרה מהשמים! התפלל: מה? גם אתה צריך עזרה מהשמים? לא ידעתי. אם כן, גם אני צריך עזרה מהשמים, גם הוא רוצה להניח תפילין... ככה זיכה את הרבים. **כל אחד ידע שגם אם כל הכסף בידו ובכיסו, כלום לא בטוח. שום דבר. אדם צריך לדעת, שאם ילך בדרך טובה, יהיה לו כל טוב.**

הוציא שתי חמישיות מפ"ר דינים

יט. יש לנו עוד חמש דקות, לכן נאמר לכם סיפור יפה מספר "דרכי חיים" (על פרקי אבות). מעשה ברב הצדיק **רבי זאב וולף ממז'בוז**, תלמידו של הרב **בעל שם טוב**, שביקשו ממנו שילך להתפלל בראש השנה בתור חזן בבית מדרש אחד שבעיר, והלך להתפלל שם בראש השנה. ובעלי הבתים של בית המדרש העמידו את ה"משוררים" של החזן הקבועים שם²⁰. והחזן הקבוע **19.** אתם יודעים מה זה יאכטה? אני חושב שאתם יודעים. אני פעם אחת הייתי ביאכטה וביבלבלי את המוח... **20.** האשכנזים יש להם חזן ומשוררים, ויש להם "חזן וקהל". יש סידורים של פעם, שכתוב בברכת יוצר אור של שבת: חו"ק או קו"ח, מה זה החו"ק הזה? "חזן וקהל" ולפעמים כשכתוב קו"ח זה לא קופת חולים... אלא זה "קהל וחזן". ויש גם "משוררים" שיעזרו לחזן.

ורבי שלמה דאנה בילדותו היה מעשן, כי אז לא ידעו את הסיכון שיש בעישון. ופעם אחת היה על יד רבו, והוא הלך לחדר השני. שאל אותו רבו: מה יש לך? למה הלכת? אמר לו: עישנתי. אמר לו, אל תצא, תעשן על ידי, כי העשן שלך כמו ריח הקטורת של בית המקדש, אני נהנה ממנו. היום יודעים שהעישון לא בריא, ובכל זאת היו צדיקים שהיו מעשנים, והחסידיים אומרים שכאשר האדמו"רים היו מעשנים, היו מכוונים את הכוונות של הכהן הגדול בשעה שמקטיר את הקטורת. **אבל אסור לעשן! אסור לעשן! אסור לעשן! העישון הורס את הגוף והנפש.** והשלמי תודה חי ששים ושלוש שנים, מי יודע למה זה¹⁵? אסור לעשן אפילו פעם אחת בפורים, ואפילו פעם אחת בשמחה של חבר, תיקח משהו אחר¹⁶. אמנם הרב כדורי היה מעשן, וחי 106 שנה. אבל הוא אמר שהוא יודע איך לעשן, מעשן והעשן כולו בחוץ. **ומי שידוע כמוהו, ויש לו גם הזכויות שלו, וגם לומד קבלה, לתקן את הסגריה, אולי אפשר לומר.** אבל מי שלא יודע קבלה, חבל עליו, וחבל על הבריאות שלו. אמרתי רמז: "רופא חולי עמו ישראל" ראשי תיבות **רע"י** שזה גימטריא "סיגריה"... כי בדבר הזה יש כל המחלות. אדם נכנס לבית חולים, שואלים אותו: אתה מעשן או לא? אם לא מעשן, מסמנים אותו מספר 1. ואם הוא מעשן, מסמנים מספר 2. כלומר שהגוף שלו כבר חלש. **לא לעשן בשום פנים**, לא בפורים ולא בתשעה באב... לא לעשן!

האדמו"ר רבי מנחם מנדל שניאורסון מליובאוויטש זצ"ל

טו. ויש לנו השבוע גם אזכרה של האדמו"ר הקדוש רבי מנחם מנדל שניאורסון מליובאוויטש, הוא היה האדמו"ר השביעי של חב"ד. יש את האדמו"ר הזקן בעל שולחן ערוך [הרב] ובעל ספר התניא, ואחר כך יש את הבן שלו - האדמו"ר האמצעי, ואחר כך את הנכד שלו הצמח צדק - רבי מנחם מנדל¹⁷. (גם האדמו"ר האחרון שמו'ר מנחם מנדל. אבל זה ר' מנחם מנדל שקדם לו, בעל הצמח צדק). ואחריו הבן שלו - האדמו"ר מהר"ש, ואחר כך האדמו"ר מוהרש"ב - רבי שלום בר, ואחר כך רבי יוסף יצחק - הרי"ץ. ואחר כך האדמו"ר האחרון שהיה אדמו"ר למעלה מארבעים שנה משנת תשי"א עד שהלך לעולמו בשנת תשנ"ד. וחשבנו שהוא יהיה המשיח. תמיד היה מדבר על המשיח, ואמר: "אני משוגע לדבר אחד". מה הדבר האחד הזה? משוגע על המשיח. תמיד היה רוצה שיבוא משיח. פעם היה אומר: אם יבוא עכשיו המשיח, ויקח את כל ה-770 (הבניין שלנו) לארץ ישראל, נברך "על המחיה" על מה שאכלנו כאן או שנאמר שזה שינוי מקום, "משנה מקום משנה מזל" (ע"פ ראש השנה טז ע"ב), ולא נברך? כל כך חשב על המשיח. וכאשר הלך לעולמו הרבה מאוד קיבלו אכזבה גדולה¹⁸. אבל לא אכזבה שהפסיקו את הפעולות שלו, הפעולות שלו ממשיכות עד היום.

15. פעם חותנו של אחד הבחורים (שמו מישראל חיימוב) נפטר והלכתי לנחם, והיה כתוב שם שנפטר בן ארבעים ושבע. התפלאתי: וכי הוא היה גלגול של אור החיים...? למה נפטר בן ארבעים ושבע? אמר לי שהיה מעשן, מי שמעשן [ה' ירחם]. **16.** **רבי אליהו גז** (הרב שלי) גם כן היה מעשן, ואחר כך [אחרי שלימד אותנו] היה דיין. ובא לשם רופא מטעם הממשלה (כי בית הדין היה משולם מהממשלה) לבדוק בריאותם של הרבנים, והרופא בא ובדק אותו ואמר לו: רבי, אני רואה את הריאה שלך והיא "שרופה" כולה שחורה, כי אתה מעשן. אמר: אם ככה, אני לא מעשן יותר. ואבא היה אתו בבית דין ואמר לו: נראה אותך אם תעשן או לא. למחרת, הביא אתו סוכריה, אמר זו סוכריה במקום סגריה. וכאשר הוא הוא להוט לעשן סיגריה, היה לוקח סוכריה ומרגיע את עצמו. וכך לא עישן יותר. וחי 71 שנה! **17.** השם הזה 'מנחם מנדל', היה גם שמו של חכם אחר לפני 400 שנה שיש לו גם ספר צמח צדק - והוא נקרא הצמח צדק הראשון, וזה צמח צדק מליובאוויטש. למה קרא לו "צמח צדק"? כי צמח גימטריא מנחם, וצדק גימטריא מענדל (194). אם היה עושה בלי ע' כמו שצריכים לכתוב, היה גימטריא "הודו לה' כי טוב", אבל האשכנזים לא יותרו על הע"ן שלהם... בשבילם זה סוגל. **18.** היה אחד שמו חמיאל חורי, שהיה לומד אצל הרב פינסון בחוץ לארץ. הלך לצרפת וגידל זקן עבות - "ענף עץ עבות וערבי נחל" (ויקרא כ"ג, מ)... למה? כי חב"ד אומרים שלא לגלח את הזקן, ולכן גידל וגידל, ולא מצא אשה. החסידיים מוכנים לתת לו, אבל הוא לא רצה, כי אמר: אני רוצה מהעדה שלי, והעדה שלו לא רצו לתת לו, כי היו אומרים לו: תסדר קצת את הזקן, אבל הוא לא היה מוכן: אני לא מסדר, אבל כאשר הרב הלך לעולמו הוא גילח את הכל. (אבל לא גילח בתער חס ושלום). ויש לו מוח טוב מאד, לפעמים הייתי נוסע לצרפת ואומר חידושים וגימטריאות וכו' וכו', והייתי מדבר במשך חצי שעה, והוא היה חוזר על הכל. איך אתה זוכר? רבי חיים פרץ שהיה בריא היה אומר שכתב... אני אומר בערך, ואילו חמיאל חורי היה זוכר את הכל. ואפילו שהוא גילח בכל זאת נשאר דתי וירא שמים. כשיש דמות כ"מ מיוחדת, לא כולם יכולים לעמוד בזה. רופא עם זקן כזה, בשביל אחרים זה טוב, אבל בשביל העדה שלנו לא יכולים לסבול את זה. כאן בארץ ברוך ה' אין שום בעיה, אבל בחוץ לארץ זה מוזר.

משנה ברורה לכולם!

משנה ברורה עם הערות והארות איש מצליח לספרדים ועדות המזרח

התרגשות בעולם התורה: אחרי כשלושה עשורים של עבודה דקדוקית, הוסף הימנשה ברורה לספר הלכה למעשה המתאים גם לספרדים ועדות המזרח | בעבודה גדולה והסרת תקדים, עמלו ת"ח ומר"צ לעבור בין רבבות פסיקותיו של מרן החפ"ץ חיים, ולציין היכן שהמסקנה אינה תואמת לדעת מרן השולחן ערוך ומדולי האחרונים הספרדים | הפוזיקט הבביר בו השתתפו עשרות פוסקי הלכה, החל באמורה אגבית של מרן בעל איש מצליח! וביוזמה היסטורית של בניו שהנציחו את הרגע | הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד

מהדורה חדשה

מבצע לחודש תמוז*

קנה סט משנה ברורה וקבל הוראה ברורה על הלכות ריבית במתנה!

תקף בחנות הישיבה בלנד

רח' הרב עוזיאל 26 בני ברק
050-4158565 | 03-6714821
kise821@gmail.com

היתה לו טינה בלבו, מדוע נתנו לרבי זאב במקומו, כי הוא רצה להראות לבעלי הבתים נועם נגינתו²¹. וציוה החזן הקבוע למשוררים שלו שיעזרו לרב בזה האופן שתבלבל דעתו מהם, תעשו את המנגינה לא בדיוק. ועשו ככה. כשראה ר' זאב שהמשוררים עושים היפך רצונו החל להתפלל כדרכו, באופן שלא יצטרך לעזרתם. **כשהגיע לתפילת שמונה עשרה לתיבת "ובכן תן פחדך" נפלו המשוררים לארץ מרוב פחד. "תן פחדך על כל מעשיך", ונפלו כל השינים שלהם מפהם.** וביאר הצדיק הרב צבי הירש, למה כאשר הגיע לתיבת "פחדך" נפלו להם השינים? כי ידוע בספרי הקבלה שיש 280 (פ"ה) דינים, שהם מקור האימה והפחד²². ואסור שיתגלו בעולם כל הדינים האלו ביחד, אלא צריך להיות חלק קטן מזה [רק חמישית], תחלק 280 לחמש, כמה יצא לנו? 56. לכן כאשר החזן רבי זאב אמר "תן פחדך", "פחדך" זה בגימטריא פעמיים 56, אז הוא הוציא עוד חלק מר"פ דינים.

הן גוענו, אבדנו פלנו אבדנו... האם תמנו לגוע?

כ. יש 280 דינים בעולם, והם לא יצאו בבת אחת בעולם כי זו סכנה, אלא רק 56. בעולם יש כבר 56 אחד, ובא ר' זאב הזה תלמיד הבעל שם טוב, והוציא עוד 56, ואז היו בסכנה עד שהשינים נפלו. ואיפה אמר עוד 56? כי "פחדך" עולה 112, שזה פעמיים 56. ולכן אמרו בתורה בפרשת השבוע (במדבר י"ז, כ"ז-כ"ח): "הן גוענו, אבדנו פלנו אבדנו... האם תמנו לגוע". ישראל אמרו למשה רבנו: תשמע, גוענו - זה 56, זה עוד קיבלנו. אבדנו - עוד 56, כולנו - עוד 56, אבדנו - עוד 56, אחר כך "האם תמנו (פעם חמישית 56) לגוע", ניקח את כל 280 דינים בבת אחת?! איך נוכל לעמוד בזה?! ואחר כך ראיתי שהרעיון הזה נמצא בשער הכוונות²³ (דף ס"א ע"א), שם הוא אומר למה אומרים במוצאי שבת: "ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו" כי יש 56 כפול 5, "אלוקינו עלינו, ומעשה ידינו כוננה עלינו, ומעשה ידינו כוננהו". 56 כפול 5, זה בכדי למתק את ה-280 דינים. לכן אמרו "האם תמנו לגוע" אם אתה מוציא לנו את כל הדינים, זו סכנה, כל העולם יתפוצץ וילך לגוע.

ותצאנה שתיים דבים מן היער

כא. ומצאתי סוגיה נחמדה מאד בסוטה (דף מ"ז ע"א) ששם יש מחלוקת, במעשה אלישע הנביא. שכאשר אליהו הנביא נעלם, אלישע הלך ליריחו, ואמרו לו: הנביא! "המים רעים והארץ משכלת" (מלכים ב' ב', י"ט), מי שותה ממים של יריחו יכול לגווע. זו סכנה כי המים רעים. אמר להם איפה המים? תראו לי את המעיין, הראו לו את המעיין, לקח מלח זרק שם ואמר: "כה אמר ה'... לא יהיה משם עוד מות ומשכלת"²⁴ (שם פסוק כ"א). והנה יצא משם, ובאו הנערים והחלו מתקלסים בו ואומרים לו: "עלה קרח עלה קרח" (כנראה היה קרח). **ויפן אחריו ויראם ויקללם בשם ה', ותצאנה שתיים דבים מן היער ותבקענה מהם ארבעים ושני ילדים** (שם פסוקים כ"ג-כ"ד). הילדים נבקעו על ידי הדובים. ובגמ' יש מחלוקת, יש מי שאומר: "לא יער ולא דובים", הכל היה בדרך נס. והשני אמר, יער היה ורק דובים לא היו. ואני שאלתי, לפי מאן דאמר שלא היה לא יער ולא דובים, למה הפסוק אומר: "שתיים דובים מן היער" בה"א הידיעה? אין שם יער, היה צריך לומר: "מיער", למה מן היער? אבל התשובה נפלאה מאד, כי **"דבים" זה 56, ושתיים דבים זה גמטריא "פחדך", ו"יער" גימטריא 280** זה ר"ף דינים, שאלישע הוציא עוד 56 חלקי דינים, מן ה-280 - היער בה"א הידיעה. "ותבקענה מהם ארבעים ושני ילדים". ולכן אמרתי, שבזה מובן מדוע אצל האשכנזים כאשר האבא או הרב מאיים על הילד אומר לו: "נו נו", כי נו זה 56, וכפול 2 זו סכנה, נו נו... (הם בעצמם לא יודעים למה...).

לא יטיל אימה יתירה

כב. ויש עוד משהו, יש גמרא בגיטין (דף ו' ע"ב) שאדם לא יטיל אימה יתירה בתוך ביתו. מה זה אימה יתירה? **"אימה" זה גמטריא 56, ואימה יתירה זה כפול 21.** אני לא מבין בנגינה של האשכנזים, אבל יש כאלה שיודעים. כמו שהם לא מבינים את המנגינה שלנו, טומי לפיד כשהיה שומע שירים של משה חבושה ויחיאל נהרי היה אומר: מה זה? אלו שירים של ערבים! המוח שלך מוח של ערבי... מה נעשה לך?
22. בתפלה שלפני תקיעת שופר שמובאת בכף החיים (סי' תקפ"ה ס"ק י"א) כתוב שתופסים את השופר בחמש אצבעות, ולמה? כי **"שו"** עם ארבעה עשר פרקי האצבעות (כיד אחת יש ארבעה עשר פרקים), זה **שוך** (320) דינים. זה ידוע. ויש עוד פר דינים, וזה "שופר" - שך פר. 23. פעם אחת לפני שנים רבות הרחבתי קצת את הבית, והיו מסדרים אותו, ולא הייתי יכול להכנס לבית לקרוא. לכן לקחתי את שער הכוונות מהספריה של אבא והתחלתי לקרוא בו קצת, לא קבלה, אלא גימטריאות... ויש שם הרבה גימטריאות יפות.
24. ועד היום הערבים מראים את המעיין של אלישע, ככה ראיתי כתוב.

לה, ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל אלה **ששומעים כאן** (וגם אלה שיצאו באמצע הדרשה, אני לא מקפיד עליהם, מי שיצא כבר התמלא מספיק...), וגם אלה **ששומעים ברדיו**, ואלה שקוראים אחר כך **בעלונין של בית נאמן**, הקב"ה ימלא כל משאלות לבם לטובה, בריאות איתנה והצלחה רבה, עושר ואושר וכבוד, וכך יהי רצון ונאמר אמן.

שתיים... זה מה שקרה שם עם החזנים המשוררים, הוציא להם פחדך. א"כ ודאי שבבית שלך לא תשתמש ב"אימה" כפול שתיים, **אלא תשתמש בנחת, באהבה ובחיבה, ותראה כמה הילדים יצאו מחונכים.** מי שידע להרביץ לילדים מכות על כלום, מחר היד שלהם תהיה ברזל נחושת ופלדה... וכמה שיכה אותם - "אודרוב!", שום דבר לא יעזור. אבל אם תכה אותם פעם בכמה חודשים על דבר חמור, הם יבינו שזה חמור, והילד יאמר אף פעם לא קיבלתי מכות רק היום. **יהי רצון שה' יתברך לא יתן לנו הרבה מכות, יתן לנו רק בנחת, ובשלווה, בחיבה ובאהבה, ויבטל מעלינו כל גזרות קשות ורעות, של איראן ושל הדומים**

הגורלות האור החיים הקדוש

הריביות עולות, המשכנתאות עולות, הכל עולה רוצה שגם המשכורת שלך תעלה?

משכורת לשנה מדי חודש סך כולל של 60,000

הגורלות האור החיים הקדוש וההגרלה הגדולה
 תחילים בס"ד ביום שלישי ט"ו תמוז התשפ"ג (4.7.23)
 בטרקלין הפאר אולמי שייה חרושת פ מעלות תרשיחא

הגורלות בונוס

הגרלה מס' 2 מוצ"ש פרשת הקת 24/06/23 בשעה 24:00 ₪ 1500 תזו סזון

מעיין רשב"י

הילולת האור החיים הקדוש זצוק"ל /// ט"ו תמוז תשפ"ג

/// לרכישת כרטיסים ///

1800-512-512

ניחן ליעלם גם באחד <http://www.512.org.il>
 רבים ובאחדות
 נודים ילום

ומגדל חננאל עד

כל שכן? גם אם אנחנו לא מבינים אנחנו מקיימים! הקב"ה רוצה בטובתנו, "רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות" (מכות כ"ג, ב), זה בשבילנו, זו הזכות שלנו!

רפואה וחיים

הסבא ע"ה אמר משל. היה אדם אחד שנכנס לבית של חברו, וראה אצלו ספר לחיים בריאים. שאל הנכנס: "מה זה הספר הזה?". ענה בעל הבית: "מי שכתב את הספר הזה, הוא אחד מטובי הרופאים, רופא בינלאומי שכתב תרופות לכל המחלות, אם יש לך את הספר אתה לא צריך לא קופת חולים ולא בית מרקחת, שום דבר". אמר לו האורח: "תוכל לתת לי לקרוא בזה?". קיבל אישור, התחיל לקרוא, וראה שיש לו עוד הרבה מה ללמוד בו. פנה לבעלים ובקש: "תעשה לי טובה, תן לי את זה לשלושה ימים, אני אגמור את הספר ואחזיר לך". אמר לו: "אין לי בעיה להביא לך, רק אל תעכב את הספר אצלך, אם אני אראה שהוא מתעכב מעל הזמן שסיכמנו, אני אצטרך לבוא אליך לבית, זה ספר מציל חיים!".

לא עברו עשרים וארבע שעות, והנה השואל מגיע לבית חברו והספר בידו. שאל אותו חברו: "מה קרה? הספקת כבר לעבור על כל הספר?". אומר לו האורח: "מחילה מכבודך, אבל הספר הזה מלא שטויות כרימון, הבל וריק ורעות רוח...". שאל אותו: "למה אתה מדבר ככה? זה ספר מצוין!". "איזה מצוין?", אומר לו החבר, "בספר הזה כתוב שלמחלה פלונית תאכל את הפרי הזה, ולמחלה אלמונית תאכל פרי אחר, תגיד לי, מה הקשר בין הפירות הללו למחלות? גם אני יכול לומר לך: אם יש לך כאבים באזניים תאכל ערמונים, לכאב גרון תאכל מלפפון, אם יש לך אדמת תאכל עגבניות ולצהבת תאכל כרכום... מה הקשר בין הדברים מלבד הצבעים והחרוזים? שילמת הרבה כסף לשוא, בל תשחית...".

שמע בעל הספר את הדברים המזלזלים וענה: "תשמע חביבי, אתה טועה שתי טעויות. תדע לך שהרופא הזה שכתב את הספר הוא רופא בינלאומי, האנשים משחרים לפתחו! אתה כלל לא מבין ברפואה, איך אתה בכלל מנסה להשוות אותך אליו? אני אקבל את הדברים שלך ולא את שלו, אחרי שלעולם לא למדת רפואה! הדברים שלך מהבל ימעטו! דבר שני, כשאדם מתווכח עם חברו, כל אחד בא עם עמדה שונה, ובשביל להגיד שהטענה של השני לא נכונה, צריך קודם להבין אותה ואז להסביר את הטעות. אבל אם אתה לא מבין, אין לך על מה להתווכח! אין לך בכלל קשר רפואי, ואיך אתה דוחה את הקשר של כל תרופה למחלה?".

לא מבינים ולא יודעים

כך להבדיל, הקב"ה מלך מלכי המלכים, מקור החכמה, מקור השכל, מקור המדע והתבונה, נתן לנו את התורה, והוא יודע בדיוק מה נכון לעשות בעולם, וכי אנחנו מתיימרים להבין טעמו של כל דבר?! מי אנחנו בכלל! אם היינו מבינים היינו שואלים, אבל אנחנו לא מבינים, יש לנו זכות להתווכח?! "תבינו ואחר נדבר" (איוב י"ח, ב)! אנחנו לא מבינים ולא יודעים באמת את הטעמים של המצוות שלנו, כל מצוה יש בה עניין גדול מאד.

ה' יעזרנו לקיים את התורה והמצוות לפי פרטיהם ודקדוקיהם, אמן כן יהיה רצון.

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות
הגאון הגדול רבי חננאל כהן שליט"א
ראש ישיבת 'לבנימין אמר' ברכיה

מהות חקת התורה

עורך: הרב ג' רבי יוסף חיים נחום שליט"א

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה וגו'. (במדבר י"ט, ב).

שלושה חלקים

הפרשה נקראת "חקת", על שם מצות פרה אדמה הנקראת "חוקה". מה זו חוקה? במה היא שונה משאר מצוות? אומר רש"י: לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזרה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה.

המצוות שלנו בנויות משלושה חלקים. יש מצוות שהן שכליות - לא תרצח, לא תגנוב, לא תנאף, לא תחמוד ועוד. יש מצוות שהן שמעיות - כלומר כמו מצוות פסח, שאמנם השכל לא מחייב לקיים אותה, אבל ציוה אותנו בה הקב"ה, ויש לה טעם שנזכור שה' הוציא אותנו מארץ מצרים. כמו כן חג הסוכות, השכל לא מחייב לעשות סוכה, אבל התורה נתנה לנו טעם "כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים" (ויקרא כ"ג, מ"ג).

לא תמיד צריך להבין

ויש חלק שלישי שנקרא מצוות חוקיות. במצוות הללו אנחנו לא מבינים כלום, למה אסור להתגלח בסכין? יש מכונות שמותר בהן, במספרים מותר, אבל למה בתער אסור? חוקה חקקתי! פעם מר זקני מרן רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל בדרשה על חומרת איסור גילוח בתער, אמר את הפסוק: "ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי" (תהלים נ', ט"ז), והסביר על דרך המליצה: "מה לך לספר" - למה אתה מספר זקנך בתער? ושואל תאמר בגלל שאתה לא מבין, "חוקי" - זה חוק, ואין אתה צריך להבין אותו.

הקב"ה נתן לנו את התורה, הוא ברא את העולם, והוא יודע בדיוק מה אנחנו צריכים ומה טוב לעולם. הקב"ה הסתכל באוריייתא וברא עלמא (זוהר שמות דף קס"א ע"א), בודאי שיש לזה טעם, רק שאנחנו לא יודעים מה הוא, והסיבה לכך כדי שנדע שלא תמיד אנחנו מבינים, ובכל זאת צריכים לקיים את כל המצוות. אדם צריך לדעת ולזכור: אני מקיים את המצוה ואני לומד את הטעמים שלה, הבנתי - הנה מה טוב, לא הבנתי - אני מקיים בכל אופן.

אם אדם הולך לרופא והרופא נותן לו תרופה, וכי הוא שואל אותו איך התרופה מרפאת?! הוא לא שואל אותו. אם ישאל, הרופא יאמר לו "לך תלמד באוניברסיטה", ויעיף אותו מהחדר... אם הרופא נותן הוא יודע מה הוא נותן. האנשים סומכים על הרופא, על הקב"ה מלך מלכי המלכים לא

וזאת הברכה

לשקדן בתורה ומוכתר בכל מידה טובה חמד בחורים מבחירי ישיבתנו הקדושה "לבנימין אמר" (מושב ברכיה) **הבחור הנעים א. מ.** הל"ו (שיעור ב') בן הגאון בעל ספר מנחת ראובן, לרגל שמחת לבו - לבנו ב"גומרה של תורה" **סיום ש"ס בבלי** בשעה טובה ומוצלחת. יה"ר כשם שסיימת ש"ס בבלי כן תזכה לסיים ש"ס ירושלמי ועוד ועוד ספרים מתוך אושר בריאות ונחת.

כעתירת
חברך - ישיבת לבנימין אמר.

למען תספור

תענוג ללמוד "בייע אמר"

אני זוכר שפעם שכבתי בבית חולים "בית לוינסקי" (בשנת תשל"ד), איפה אפסר היה למצא אז ספר **בייע אמר**?! ויחפשוהו ממטמונים" (על פי איוב פרק ג' פסוק כ"א). אבל הביאו לי כרך אחד של בייע אמר מהרב צבאן זצ"ל, שהיה מדפס על נייר עתון שחור כפפוס... אבל אפסר ללמוד בזה. חברי החדר שלי היו הולכים בליקלה למסבות וכדומה, ואני לא הולך לשם אלא יושב ולומד בשכיבה בייע אמר, ואמרת: אני עוסק בתורה והם עוסקים בעניינים שלהם. אבל כשתזרו הסתכלתי על הפנים שלהם לראות אם יש להם שמחה, אבל לא היה בהם שום שמחה, אלא פניהם היו כבילות, מה יש לכם? לא נהניתם? אבל לא שווה כלום... אבל התורה זה אחרת, כי תענוג ללמוד "בייע אמר" ולראות כל נושא איך הוא מביא אותו מהמקורות הראשונים והאחרונים, בשפה ברורה ובהירה. (גליון 85 הערה 28).

"יש לי רופא פרטי בבית"

כל מלה של הרמב"ם בהלכות דעות שם [פרק ד' שעוסק בשמירת הבריאות] שווה זהב, ואנשים לא יודעים את זה. וימי שהולך על פי הפרק הזה בהלכות דעות הוא יכול להיות עד מאה שנה ומעלה! ככה העיד רבי פתחיה מןקין (אביו של הרב משה צבי נריה, ובפיקור הפושקה היתה "מןקין" [בספרו "כרם פתחיה"]). ומה כותב שם (ח"ב עמ' ל"ד)? שהוא הכיר רב אחד שמו רבי יואל שהיה אב בית דין הקלת קדש "ביחוב" (אני אומר ביחוב כ"ף כי ככה אמרים האשכנזים, כתב בחי"ת והם קוראים בכ"ף, וזו העיר שגור שם הגאון הרד"ל רבי דוד לוריא) והוא חי מאה שנה, ושאף אותו: במה זכיתו אמר לו: יש לי רופא אמר לו: הרי בעירך שלגו אין שום רופא ואפילו חובש יש בקשי, אז מאיפה יש לך רופא? אמר לו: יש לי רופא פרטי, ואיפה הוא גר? אמר לו: בבית שלי, וכמה אתה משלם לו? אמר לו: כלום, איך זה יכול להיות? אמר לו: הרופא שלי זה הרמב"ם! ואני קימתי כל מה שהוא כתב, אבלתי וישיתתי וישתיתי והתרחצתי והתקלחתי והתעמלתי ועשיתי הכל על פי הרמב"ם. ("הרמב"ם" גיבורא רופא בדיקא). (גליון 24 הערה 6).

ידע ידע

א. בתפלין של ראש יש לנו ארבעה בתים [מחברים]. מאיפה לומדים זאת? הגמרא (מנחות ל"ד ע"ב) אומרת רמזו: "רבי עקיבא אומר, טט בכתפי שתיים, פת באפריקי שתיים", כלומר המלה "טטפת" בתורה היא נדיה, ואינה כתובה במקום אחר אלא רק בתפלין בלבד, אז עקיבא אומר שיהי מלים שלקוחות משפות זרות - טט - פת, בעיר פתפי אדם אומר לחברו "טט" ופרושה שנים, ובעיר אפריקי אדם אומר לחברו "פת" ופרושה שנים (והבן איש חי עשה חידה על זה; אחד הלה תננת ואמר למוכר "תביא לי פת לחם" והביא לו פת לחם, אמר לו: בנשתי שני לחמים, אמר לו המוכר: הרי אמרת לי "פת לחם"? אמר לו הקונה: אני באתי מאפריקי שנים, פרושה שנים, אז פת לחם פרושה שני לחמים...). פעם מישוהו שאל אותו: וכי לא יכלה התורה להגיד שנים או ארבע? למה לקחה מלה מאפריקי ומלה מכתפי? אז אמרתי לו רעיון (ואמר כף מצאתי אותו בספר מאור עינים [פרשת נח] של אדמו"ר אחד מתקופת רבי אלימלך מליז'נסק). שאין שפה בעולם שאינה יונקת מהקדשה, ולמשל "ערבית" יש בה כאלפים מלים לקוחות מלשון הקדש, וכן אנגלית ורומית ולטינית כלם יש להם את הדבר הזה, והיה חכם אחד לפני ארבע מאות שנה, שקטב ספר "דוד הפלגה" (ר' דוד פרידמאן) וגלה אלפי מלים בשפות זרות שלקוחות מלשון הקדש, לדגמא המלה "אופיטל" שפרושה "בית חולים", זה מעברית "אוספיטל" דהינו אוספי-דל, שאוספים את הדלים והחולים לשם, ומאוספיטל נעשה "אוספיטל", ומאוספיטל נעשה "אופיטל", ויש עוד מלים כאלה. ולכן גם כאן רבי עקיבא הלך לכתפי (וכנראה הוא היה נודד לגוי ספרים למלחמת בר בוכבא, ככה מסתבר), ושמע שהשפה שלהם שונה לגמרי מעברית, אז הוא אמר: מאיפה הרשעים האלה יונקים? הרי צריך שיהיה להם דבר של קדשה שבהם יונקו ממנו? והוא מצא שהם אומרים את המלה "טט" שפרושה "שתיים", אז אמר זה הטט של המלה "טטפת" בתורה, ואמר כף הלה אפריקי? שגם בו השפה שלהם שונה לגמרי מעברית, ומצא שהם אומרים "פת" שפרושה "שתיים", אז אמר זה הפת של המלה "טטפת" בתורה, ואם כן זו הניקה שלהם ועל כל פנים מקאן לומדים שיש ארבעה בתים לתפלין. אבל מה הטעם לזה? ראיתי לפני כמה שנים בספר שאמר טעם נפלא מאד, כי יש לך אדם המשה חושבים: חוש הראות, חוש השמע,

חוש הרחם, חוש הטעם, וחוש המשוש, דהינו הראות בעינים, השמע באזניים, הרחם באפי, והטעם בפה, והמשוש ביד, ואם כן בראש יש לך ארבעה חושים דהינו כלם חוץ ממשוש שהוא ביד, ולכן בתפלין של יד יש לך בית אחד שיהי כנגד החוש של המשוש, ובתפלין של ראש יש לך ארבעה בתים שיהי כנגד חוש הראות וחוש השמע וחוש הרחם וחוש הטעם. וזה טעם מאד יפה. ("מאמר השכל", (יה ספר קדמוני, ורבי וולף היידנהיים בהקדמתו שם חשב שהמספר הוא ראב"ו, שיהו רבי אליעזר בר נמן אחד מהראשונים בתקופת רש"י, אבל זה לא נכון, אלא זה חבר על יד: חכם ספרדי מאה שנה מאחר יותר, ככה מביא ב"אוצר הספרים" ערך מאמר השכל). (גליון 22 הערה 12).

ב. הרמב"ם פתח לתמינים ישגרי אורה. הוא העמידם בקרון אורה והצילם (ולכח להם את אגרת תימן), וכל כף הכירו לו טובה עד שהיו קובעים בחייו כל יום באמירת הקדש "בחייוכו ובימיכו ובוניו ובוניו ורננו ורננו ורננו משה בר מימיו" כף קרב הרמב"ו פאגרתו לחכמי ארצות, אמר להם תדעו לכם, קבלתי שבתתיקן כל ימנו שהרמב"ם חי ככה אמרו. אגרת אחת של הרמב"ם הועילה לשמונה מאות שנה! כי מאז שהוא קרב את "אגרת תימן" עברו לשמונה מאות שנה, והיא עודדה את התימנים והרמה אותם על הרגלים. אמנם כל האגרת נתונה בערבית [ותרגמה לעברית], אבל הרמב"ם כתב את ההקדמת בהתחלה בעברית: "על שרשי הדיבורים" מה הפונה? "על שרשי האמת" - השרש של האמת הוא באדמה, ואיך נדע שזאת אמת? "יעידו גזעיהם" - הגזעים שהם מעל האדמה, הם מעידים על השרש. "ועל טוב המענינות" - כדי לדעת אם הפעול הזה טוב או לא. "יטהרו נובעיהם" - אם הפעול נובע מים קרים חיים, זה מעיד שזה מעול טוב. אחר כך הוא התחיל לשבח שם את יחדות תימן. (גליון 41 הערה 13 וגליון 84 הערה 6)

ג. אבי היה יתום ומאמו ומאמו עליו רמז: "אשר בך ירחם יתום" (הושע פרק י"ד פסוק ד') ראשי תבות "אבי", לא היה לו לא אבא ולא אמא. (אבי נקרא "פוליל" מסכת זבחים דף ק"ח עמוד ב), ואמר רבי יוחנן חזי זצ"ל ש"פוליל" גימטריא "עלי" כי הוא היה מרע עלי (מסכת ראש השנה דף י"ח עמוד א). פלא פלאים). והוא גדל בבית רבה רב נחמני, שהיה דודו וגדלו בביתו. (גליון 83 הערה 17).

חידה

אותו שם לשניהם גם בספריהם

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי.

הלכה נאמנה

הלכות תפלין

א. צריך להזהר בהנחת תפלין שלא להסיח דעתו מהם, מה זה לא להסיח דעתו? שלא ישכח שיש עליו תפלין. ואם תאמר שלא יסיח ממש, זה קשה מאוד. אבל לפעמים אדם רוצה להגיע לבית הנקנס עם סלית ותפלין, והוא נוסע באוטו ועליו תפלין, וזו בעיה כי הוא לא יוכל להזהר שלא יסיח דעתו, כי ברגע שמסתכל על הדרך הוא מתרבה באוטו ולא מתרכז בתפלין, לכן עדיף שלא לעשות את זה, אלא יגיע לבית הנקנס, יתנה את האוטו, יניח תפלין בחצר ויכנס לבית הנקנס, ככה יעשה

ב. אחרי שאדם הניח תפלין של יד ועשה שבע פריכות יבסח עם השרוול את התפלין, כף צריך על פי הקבלה, אומר הבן איש חי (שנה ראשונה פרשת וירא אות ט"ו) שמהרי"ל ש"רבי יעקב קושטרו] מצא טעם לזה: "והיה לך לאות על ידך" (שמות פרק ג' פסוק ט') לך לאות ולא לאחרים לאות. לכן תמיד נהגנו בחוץ לארץ אחר שהתנו תפלין של יד הורדנו את השרוול עד למטה, אמנם מעשר הדין לא צריך. (גליון 39 אותיות לא ול"ב).